

1. Η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην άμβλυση των μακροοικονομικών ανισορροπιών της, όμως η ανάπτυξη δεν έχει επιτευχθεί ακόμη και οι κίνδυνοι είναι μεγάλοι. Τα τελευταία έξι χρόνια, η Ελλάδα έχει καταφέρει να μειώσει τα ελλείμματα του πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών από διψήφιους αριθμούς σχεδόν σε μηδενικά επίπεδα. .. Οι επαναλαμβανόμενες πολιτικές κρίσεις και οι κλονισμοί στην εμπιστοσύνη σχετικά με την αδυναμία διατήρησης της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας είχε μεγάλο κοινωνικό κόστος, με μείωση της παραγωγικής απόδοσης κατά 25% η οποία βρίσκεται ακόμη σε στασιμότητα, και με ποσοστά ανεργίας και φτώχειας που παραμένουν κατά πολύ υψηλότερα από τα επίπεδα πριν από την κρίση. Κοιτάζοντας προς τα εμπρός, οι προοπτικές ανάπτυξης παραμένουν ασθενικές και υπόκεινται σε υψηλούς καθοδικούς κινδύνους, ενώ η ανεργία αναμένεται να παραμείνει σε διψήφια ποσοστά μέχρι τα μέσα του αιώνα.

2. Απαιτείται ακόμη σημαντική εμβάθυνση και επιτάχυνση των ρυθμών εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των τεσσάρων σημαντικών διαρθρωτικών προβλημάτων που εμποδίζουν την ανάκαμψη και που ενέχουν σημαντικούς κινδύνους για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη: (i) η ευάλωτη δομή των δημόσιων οικονομικών που προκύπτει από οικονομικά δυσβάστακτες συνταξιοδοτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε περιορισμένες φορολογικές βάσεις, και από μια επιδείνωση στην κουλτούρα πραγματοποίησης πληρωμών, (ii) προβληματικοί ισολογισμοί τραπεζών και του ιδιωτικού τομέα, (iii) διάχυτα διαρθρωτικά εμπόδια για επενδύσεις και ανάπτυξη, (iv) ένα δημόσιο χρέος που παραμένει μη βιώσιμο παρά τη μεγάλη ελάφρυνση του χρέους που έχει γίνει. Για την αποφασιστική αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, είναι ουσιαστικής σημασίας να επιτευχθεί ένα καλύτερο και πιο ασφαλές βιοτικό επίπεδο.

3. Οι δαπάνες παραμένουν υπέρμετρα εστιασμένες σε δυσβάσταχτα υψηλές συντάξεις που παρέχονται στους υπάρχοντες συνταξιούχους, γεγονός που αποκλείει τις απαραίτητες κοινωνικές δαπάνες για την προστασία των ευάλωτων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων και των ανέργων. Επίσης, ουσιαστικές δημόσιες υπηρεσίες έχουν υποστεί μεγάλες περικοπές, γεγονός που αποδεικνύεται από την έλλειψη συρίγγων στα νοσοκομεία και την ακινητοποίηση δημόσιων λεωφορείων λόγω έλλειψης ανταλλακτικών. Είναι λοιπόν ουσιαστικής σημασίας να υπάρξει μια δημοσιονομικά-ουδέτερη εξισορρόπηση πολιτικών μεσοπρόθεσμα με χαμηλότερες συντάξεις και με μια πιο δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους, ώστε ο δημόσιο τομέας να μπορέσει να παράσχει επαρκείς υπηρεσίες και κοινωνική βοήθεια σε ευάλωτες ομάδες, με την παράλληλη δημιουργία των συνθηκών για επενδύσεις και ανάπτυξη. Στο μέλλον, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν σε δύο σημαντικούς τομείς:

Κοινωνικές δαπάνες: Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στο συνταξιοδοτικό έχουν σαν στόχο να περικόψουν τις δαπάνες κατά 1% του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμη βάση. Αυτό είναι ένα καλοδεχούμενο και σίγουρα ένα δύσκολο πολιτικά μέτρο στις τρέχουσες συνθήκες. Όμως, δεν έχει την έκταση που χρειάζεται επειδή το έλλειμα του συνταξιοδοτικού συστήματος βρίσκεται στο μη βιώσιμο επίπεδο του περίπου 10 τοις εκατό του ΑΕΠ (σε σύγκριση με τον μέσο όρο του $2\frac{1}{2}$ τοις εκατό στη ζώνη του ευρώ).

Φορολογικές πολιτικές: Η νέα μεταρρύθμιση στη φορολογία του εισοδήματος βοήθησε στην εναρμόνιση των φορολογικών συντελεστών και δημιούργησε περαιτέρω δημοσιονομικές εξοικονομήσεις, ενώ η μεταρρύθμιση στον ΦΠΑ απλοποίησε το σύστημα. Όμως, οι μεταρρυθμίσεις βασίζονται κατά πολύ στην αύξηση των φορολογικών συντελεστών, η οποία δημιουργεί αντικίνητρα στην εργασία στην επίσημη οικονομία. Επιπλέον, η μεταρρύθμιση στη φορολογία του εισοδήματος δεν έχει αντιμετωπίσει τις πολύ γενναιόδωρες φορολογικές απαλλαγές στην Ελλάδα, οι οποίες επιτρέπουν πάνω από τους μισούς μισθωτούς να εξαιρούνται από τη φορολογία του εισοδήματος (σε σύγκριση με το 8

τοισ εκατό της Ευρωζώνης). ... Στο πλαίσιο αυτό, οι Αρχές πρέπει να μειώσουν τους φορολογικούς συντελεστές (και τους συντελεστές των ασφαλιστικών εισφορών), να μειώσουν τις γενναιόδωρες απαλλαγές στη φορολογία του εισοδήματος, και να εξαλείψουν τις υπόλοιπες φορολογικές απαλλαγές που ωφελούν τους πλουσίους. Αυτή η πολιτική μπορεί να έχει σαν τελικό αποτέλεσμα την πιο δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών.

4. Για τη στήριξη της στρατηγικής δημοσιονομικής εξισορρόπησης, οι Αρχές πρέπει να στείλουν ένα ισχυρό μήνυμα ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να ανέχεται τη φοροδιαφυγή /εισφοροδιαφυγή. ... Η φοροδιαφυγή των πλουσίων και των αυτοαπασχολούμενων και μια αναποτελεσματική και πολιτικοποιημένη φορολογική διοίκηση έχουν συνεισφέρει στο πρόβλημα, ασκώντας περιττές πιέσεις στον προϋπολογισμό και οδηγώντας σε μια άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών. Είναι λοιπόν ζωτικής σημασίας οι Αρχές να απέχουν από το να υιοθετούν περαιτέρω προγράμματα τμηματικών πληρωμών.

5. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια πρέπει να μειωθούν δραστικά ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την επανάληψη χορήγησης πίστωσης στην οικονομία. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν πλέον σχεδόν το 50% των συνολικών δανείων, που είναι το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό στην ευρωζώνη.

6. Ταυτόχρονα, οι συνθήκες καταβολής πληρωμών πρέπει να εξομαλυνθούν και πρέπει να ενισχυθεί η τραπεζική διακυβέρνηση. Οι περιορισμοί στις πληρωμές και οι κεφαλαιακοί έλεγχοι παραμένουν σε ισχύ θέτοντας εμπόδια στη δημιουργία εμπιστοσύνης και στην επιστροφή της ρευστότητας που είναι τόσο αναγκαία για την οικονομία. Οι Αρχές πρέπει να ελαφρύνουν τους ελέγχους γρήγορα και προβλέψιμα - χρησιμοποιώντας έναν οδικό χάρτη που βασίζεται σε ορόσημα- με την παράλληλη διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας.

7. Παρά τις διαδοχικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ασθενών θεσμών της, η Ελλάδα δεν έχει καταφέρει να ανακτήσει την

ανταγωνιστικότητά της και η αύξηση της παραγωγικότητας της βρίσκεται ανάμεσα στις χαμηλότερες στην ευρωζώνη, οι επενδύσεις έχουν μειωθεί σχεδόν κατά 60 τοις εκατό, και οι εξαγωγές είναι μειωμένες σε σύγκριση με άλλες σχετικές χώρες. Οι μεταρρυθμίσεις του 2011 στην αγορά εργασίας, στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τον κατώτατο μισθό ήταν σημαντικά βήματα μπροστά όπως και φαίνεται στην επακόλουθη και αξιοσημείωτη βελτίωση του εργατικού κόστους. Όμως, λόγω της μη εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων στην αγορά των προϊόντων, το βάρος της προσαρμογής έπεσε κυρίως στους μισθωτούς. Η αντίσταση στις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας είναι λοιπόν κατανοητή. Όμως, θα ήταν σφάλμα να συμπεράνουμε ότι οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας πρέπει να αντιστραφούν γιατί αυτό θα έθετε σε κίνδυνο τα δυνητικά οφέλη για τις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Αντ' αυτού, οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να συμπληρωθούν με πιο φιλόδοξες προσπάθειες για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που είναι σε εξέλιξη για το πλήρες άνοιγμα των υπόλοιπων κλειστών επαγγελματιών, για τη δημιουργία ανταγωνισμού, και τη διευκόλυνση παροχής αδειών για επενδύσεις και για ιδιωτικοποιήσεις, καθώς και με μέτρα για την ευθυγράμμιση των πλαισίων της Ελλάδας για τις συλλογικές απολύσεις και την συλλογική δράση με διεθνείς βέλτιστες πρακτικές.

8. Ακόμη και με την πλήρη εφαρμογή αυτού του απαιτητικού προγράμματος πολιτικών, η Ελλάδα χρειάζεται σημαντική ελάφρυνση του χρέους που βασίζεται σε αξιόπιστους δημοσιονομικούς και αναπτυξιακούς στόχους. Παρά την πολύ γενναιόδωρη ελάφρυνση του χρέους από ιδιωτικούς και δημόσιους πιστωτές, το χρέος συνέχισε να αυξάνεται φτάνοντας σε μη βιώσιμα όρια...

9. Η Ελλάδα βρίσκεται σε σταυροδρόμι και χρειάζονται πιο τολμηρές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των υπόλοιπων σημαντικών προκλήσεων. Αναμφίβολα, η Ελλάδα έχει κάνει τεράστιες θυσίες για να βρεθεί στη θέση που βρίσκεται σήμερα. Όμως, τα σημαντικά επιτεύγματα στον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού, στο κλείσιμο του

ελλείματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, και στη βελτίωση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας έχουν στοιχίσει πολύ στην κοινωνία και έχουν δοκιμάσει τις αντοχές της. Η πρόσφατη ανθρωπιστική πρόκληση από τη ροή των προσφύγων στην Ευρώπη έχει επιδεινώσει το βάρος του Ελληνικού λαού. Αυτό απαιτεί την πλήρη υποστήριξη της Ελλάδας από τους Ευρωπαίους εταίρους της. Αν και η Ευρώπη έχει ήδη επιδείξει την υποστήριξη προς την Ελλάδα παρέχοντάς την τον απαραίτητο χρόνο προσαρμογής, η περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους παραμένει ουσιαστικής σημασίας.